

ванням мають велике значення самостійні заняття студентів фізичними вправами у поза аудиторний час [2]. Але практика й дослідження показують, що більшість молоді мають зневажливе ставлення до таких занять. Для того, щоб залучити студентів до занять фізичними вправами у поза аудиторний час, треба навчити студентів поважати свій фізичний стан, своє здоров'я, яке є показником фізичної культури людини.

Дослідження показують, що в кращому випадку більшість студентів приділяють увагу фізичним вправам лише до 4-х годин на тиждень, займаючись тільки в межах обов'язкових навчальних занять із фізичного виховання. Велике значення у фізичному вихованні мають методи переконання (роз'яснення) і позитивного прикладу. З їхньою допомогою роз'яснюється значення фізичних вправ у розвитку людини, їхні психологічні основи, а також техніка виконання. Приклади з життя видатних людей, відомих спортсменів, а також тих, хто вчиться краще вчителів, служать предметом наслідування для учнів у процесі занять фізичною культурою [4].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що для залучення фізично пасивних людей до занять фізичними вправами використовувалися такі шляхи:

- агітаційно-пропагандистська робота;
- зміна звичного устрою життя;
- важливий ритм, організованість занять;
- залучення до організаторської діяльності в системі фізичної культури.

Отже, формування мотивації до занять фізичними вправами та здорового способу життя в студентів вимагає зусиль. Оскільки ефект цих зусиль проектується на майбутнє, і не кожна молода людина може вирішити це завдання самостійно, необхідна спрямованість системи вузівського виховання й освіти на формування в студентів мотивації до занять фізичними вправами та культури здоров'я.

Література

1. Бароненко В.А., Рапопорт Л.А. Здоровье и физическая культура студента: Учеб. Пособие. - М.: Альфа - М, 2003. - 352с.
2. Круцевич Т.Ю. Методи дослідження індивідуального здоров'я дітей та підлітків у процесі фізичного виховання. - К.: Олімпійська література, 1999. -
3. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1.- Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007.- 272 с.
4. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 2.- Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007.- 248 с.

ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА «ЗАКАЗНИК «ПЕРВОЗВАНІВСЬКИЙ» – ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

*Попельнюх В.В., Демочко В.В.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Здоров'я людини – це цілісне, системне явище. Світова наука за раховує проблему здоров'я, в широкому розумінні цього поняття, до кола

глобальних проблем. На жаль, сучасна медицина займається не здоров'ям, а хворобами, не профілактикою, а лікуванням. Тому, пріоритетним напрямком роботи школи повинно стати виховання здорової особистості школяра шляхом упровадження здоров'язміцнюючих та здоров'язберігаючих освітньо-виховних технологій [2]. Певне місце серед них займають екологічні здоров'язберігаючі технології, які спрямовані на виховання у школярів любові до природи, залучення їх до дослідної діяльності у сфері екології та сприяють зміцненню духовно-етичного здоров'я учнів [4].

Дієвим засобом даної технології є екологічна стежка «Заказник «Первозванівський», яка допомагає формувати здоров'язберігаючу компетентність учнів та є складовою здоров'язберігаючого середовища для школярів. Стежка є «кабінетом біології в природі», який забезпечує умови для виконання системи завдань зі здоров'язбереження учнів у природному оточенні, під час комплексних екологічних екскурсій, польових практикумів, походів, що виступають формами організації навчально-виховного процесу у школі [5].

Екологічна стежка створена в 2013 році. Її загальна протяжність – 2,5 км. На маршруті є вісім зупинок: «Екостежка», «Яр», «Джерело», «Ліс та його мешканці», «Зупинка відпочинку», «Степові схили», «Первоцвіти», «Прісна водойма». Екостежка створена так, що повертається до початку, зробивши коло. На кожній зупинці є своє обладнання, що включає інформаційні щити, таблички, зону відпочинку, екологічні знаки.

Кожна зупинка екостежки дає учням валеологічні та екологічні знання, багатий матеріал для пошукової та дослідницької роботи. Відбувається поєднання інформаційного й мотиваційного компонентів із практичною діяльністю учнів.

На зупинці «Первоцвіти» учні не тільки спостерігають кольорову гаму живого, але й сприймають осмислено його запах, музику звуків, холод роси, тепло землі. Діти вивчають лікувальні властивості лікарських рослин, їх застосування у народній медицині [1].

Зупинка «Яр» дає можливість легко сприймати дітьми багато різних абстрактних понять глобальних масштабів (наприклад, ерозія ґрунтів), які досить важко уявити в об'ємі чотирьох стін класної кімнати. Стає доступним застереження щодо необхідності охорони довкілля.

На зупинці «Ліс і його мешканці» є можливість запропонувати учням перевтілитися у якусь рослину чи тварину, тобто зайняти іншу нішу життя на планеті (метод імаготерапія). Це сприяє розвитку уяви, емоцій, відповідального ставлення до всього живого, чим активізується пізнавальна активність і формується психічне і духовне здоров'я школярів [6].

На екологічній стежині ефективно діє оздоровчий момент, рекреаційний фактор. Вільний мовний обмін думками активізує мислення учня природним способом. Тому, ставлення до довкілля в різних за формою мислення дітей формується правильне. Досить швидко школярі починають розуміти умовність багатьох понять, таких як «шкідливі», «корисні» організми й одночасно реальність різних екологічних факторів та адаптацій до них організмів.

Сьогодні школа – на новому етапі розвитку, етапі створення школи сприяння здоров'ю, яка надасть можливість сформувати здоров'язберігаюче середовище. Є переконання, що екологічне виховання, особливо на природно-заповідних територіях – це виховання дбайливого ставлення як до «здоров'я» довкілля, так до власного здоров'я людини, прагнення до фізичної досконалості та здорового способу життя [3].

Література

1. Захаренко О.А. Школа и жизнь // Слово лектора. – 1988. – № 3. – С. 17-25.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта Україна. – 18 липня 2001. – № 29. – С. 4-6.
3. Попельнюх В.В. Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України як складова здоров'я людини // Науково-методичне забезпечення спеціальності «Здоров'я людини». Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару-наради. – Полтава: Астрія, 2012 р. – С. 32-33.
4. Радченко Т.Д., Горяня Л.Г., Вербицький В.В. Екологічні стежки України. Живи, Земле. – Київ НЕНЦ, 2003. – 80 с.
5. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и технологии здоровья в школе. – М.: АРКТИ, 2005. – 320 с.
6. Тюття Л.Т., Іванова І.Є. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посіб. – К.: ВМУРОЛ "Україна", 2004. – С. 220-227.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ.

Рибалка О.Я.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Україна активно сприйняла світові тенденції щодо поліпшення стану здоров'я населення через освіту. Сучасна школа повинна сприяти вихованню в учнів звичок, а потім і потреб до здорового і безпечного життя, формування навичок прийняття самостійних рішень, стосовно підтримки та зміцнення свого здоров'я, валеологічної культури, що є невід'ємною ланкою соціалізації – розвитку здорової, гармонійно розвинутої індивідуальності, високодуховної творчої особистості.

Сучасна школа виконує не тільки традиційні освітні функції, але й дає орієнтири на соціальні ідеали. Це вимагає якісно нового підходу до організації навчально-виховного процесу в галузі валеологічної освіти.

Парадоксальна ситуація склалася у педагогічному процесі: начебто і дбаємо про здоров'я школярів, постійно приділяємо увагу цьому питанню, але в результаті відслідковуємо катастрофічне його погіршення.

У школі слід навчати дітей піклуватися про своє здоров'я, формувати валеологічну культуру. При цьому важлива роль належить учителю. Система освіти будь-яких форм навчання повинна зберегти здоров'я учнів. Тому що першочерговим завданням навчального закладу має бути високий рівень здоров'я школярів, а за ним, відповідно, і високий рівень знань.

На сьогодні, основними чинниками ризику для здоров'я школярів є наступні: несформована мотивація на введення здорового способу життя; низький рівень валеологічної культури; гіподинамія; незбалансоване харчування; перевантаження навчальною роботою; захоплення комп'ютером; шкідливі звички; негативні емоції; соціальні чинники.

Медико-психолого-педагогічна практика засвідчує, що більшість дітей у процесі навчально-пізнавальної діяльності перебуває у стані хронічної втоми, яка є основою нервово-психічного виснаження. За результатами досліджень встановлено, що педагогічні помилки або неправильні педагогічні технології призводять до дидактогенних чи невротичних по-